

drie tienjarige jongens — welke spoedig daarop stierven — bloed aftapte, om daaruit langs scheikundigen weg een geneeskrachtigen drank te bereiden en den paus te drinken te geven. Toen Innocentius daar echter van hoorde, vervloekte hij die wandaad, en beval den jood te straffen; deze onttrok zich echter door de vlucht spoedig aan de marteling”.

De voorstelling, die Raynaldus geeft, komt vrij goed met die van Infessura overeen. Alleen geeft hij nog de bijzonderheid, dat de joodsche arts van het bloed een medicinale drank heeft bereid. Raynaldus, die niet de onrust in de stad, maar den dood van den paus wil beschrijven, deelt dan bovendien mede, dat de paus weigerde zulk een drank te drinken en den jood beval te straffen. Het is dus mogelijk zoo geweest, dat de jood, zonder voorkennis van den paus of zijn omgeving, den drank heeft bereid en bij het Vaticaan kwam aanbieden, daar een scherpe weigering ontving en moest vluchten.

Indien deze voorstelling juist is, behoeft het voorval in de onmiddellijke omgeving van den stervenden paus betrekkelijk weinig opschudding te hebben verwekt, althans niet in vergelijking met wat een poging tot transfusie in dat opzicht zou beteekenen. Daarmee zou dan ook beter verklaard zijn, dat andere dagboekschrijvers het noemen. Ik zwijg hier van Raphaël Volaterranus, naar wien *Sismondi* wel is waar verwijst¹³⁾, en die de gebeurtenis niet vermeldt. Hij was een geschiedschrijver, die niet in de nabijheid van den stervenden paus heeft verkeerd, en dan ook geen verplichting had een dergelijke bijzonderheid, indien ze hem al bekend was, te vermelden. Belangrijker is, dat *Burchardus*¹⁴⁾ er in het geheel niets over zegt, *Burchardus* was een man, die als ceremoniemeester in de onmiddellijke nabijheid van den paus leefde. Hij hield voor zich zelf een dagboek bij, dat blijkbaar alleen voor zijn persoonlijk gebruik bestemd was. Hij deelt daarin vele bijzonderheden mede uit het intieme leven der pausen, maakt bijvoorbeeld ook melding van de lascieve tooneelen, die zich onder Alexander VI binnen de muren van het Vaticaan hebben afgespeeld. Hij noteerde alles als een kroniekschrijver en onthield zich veelal van goed- of afkeuring. Zijn dagboek zou zeker ook thans nog veilig verborgen zijn in het Vaticaan, ware het niet, dat veel later Alexander VII, zelf een Chigi, voor de bibliotheek van het paleis Chigi een afschrift liet vervaardigen. Op deze wijze is het voor de geschiedbeschrijving toegankelijk geworden. Het is duidelijk, dat Burchardus geen enkele reden had om in zijn persoonlijk dagboek, dat alleen hem bekend was en waarin, zooals gezegd, ook andere dingen worden medegedeeld, die den pausen geenszins tot eer strekken, niet de poging tot bloedtransfusie te vermelden, waarbij hij zeker aanwezig zou zijn geweest. Daarmee is dus zeer goed te rijmen, dat de handeling van den jood meer opschudding in de stad